

Ἡ ἄμαξα προχωροῦσε τόσο ἀργά, πού ὥς τις δέκα τὸ πρωὶ εἶχαν διανύσει μόλις τέσσερις λεῦγες. Τρεῖς φορές ἀναγκάστηκαν οἱ ἄντρες νὰ κατέβουν καὶ νὰ ἀνηφορίσουν στὶς πλαγιὲς μὲ τὰ πόδια. Ἀρχισαν ν' ἀνησυχοῦν, γιατί ἐπρόκειτο νὰ φᾶνε γιὰ μεσημέρι στήν Τότ, καὶ τώρα ἀμφιβάλλανε ἂν θὰ φτάνανε ἐκεῖ πρὶν νυχτώσει. Ὅλοι εἶχαν τὰ μάτια τους ἀνοιχτά μήπως διακρίνουν καμιά ταβέρνα πάνω στοῦ δρόμο, ὅταν ἡ ἄμαξα βούλιαξε σὲ μιὰ στοίβα χιονιοῦ καὶ χρειάστηκαν δυὸ ὥρες νὰ τὴν ξεκολλήσουν.

Ἡ ὄρεξη ἄνοιγε ὅλο καὶ περισσότερο καὶ σκότιζε τὸ μυαλό, ἀλλὰ δὲν φαινότανε πούθενά οὔτε μαγέΡΙκο οὔτε κρασοπουλιό, γιατί ὁ ἐρχομός τῶν Πρώσων ἀπ' τὴ μιά, κι ἀπ' τὴν ἄλλη τὸ πέρασμα τοῦ πεινασμένου γαλλικοῦ στρατοῦ εἶχαν τρομοκρατήσει ὅλους τοὺς ἐπαγγελματίες.

Οἱ κύριοι τρέξανε στὰ διάφορα ἀγροκτήματα πού ὑπῆρχαν πέρα ἀπὸ τὸ δρόμο ἀλλὰ δὲν βρῆκαν οὔτε ψωμί, γιατί ὁ καχύποπτος χωρικός ἔκρυβε τ' ἀποθέματά του ἀπὸ τὸ φόβο του μὴν τὸν λεηλατήσουν οἱ φαντάροι, πού δὲν εἶχαν νὰ βάλουν μπουκιά στοῦ στόμα τους κι ἄρπαζαν μὲ τὸ ζόρι ὅ,τι βρῖσκανε.

Κατὰ τὴ μιά ἢ ὥρα, ὁ Λουαζὸ δήλωσε πὼς ἔνιωθε ἓνα ἀπαίσιό κενὸ στοῦ στόμαχί του. Ὅλοι ὑποφέρνησαν σὰν κι αὐτὸν πρὸ πολλοῦ, καὶ μὲ τὴν πείνα πού θέριευε εἶχε πιάσει κάθε κουβέντα.

Πότε πότε κάποιος χασμουριότανε. Ἀμέσως σχεδὸν ἀκολουθοῦσε ἄλλος, κι ὁ καθένας μὲ τὴ σειρά του, ἀνάλογα μὲ τὸ χαρακτήρα του, τὴν ἀγωγή καὶ τὴν κοινωνική του θέση, ἄνοιγε τὸ στόμα του θορυβωδῶς ἢ κοσμίως, φέρνοντας βιαστικὰ τὸ χέρι του μπροστὰ στήν τρύπα πού ἔχασκε κι ἀπ' ὅπου ἔβγαινε ἀχνός.

Πότε πότε κάποιος χασμουριότανε. Ἀμέσως σχεδὸν ἀκολουθοῦσε ἄλλος, κι ὁ καθένας μὲ τὴ σειρά του, ἀνάλογα μὲ τὸ χαρακτήρα του, τὴν ἀγωγή καὶ τὴν κοινωνική του θέση, ἄνοιγε τὸ στόμα του θορυβωδῶς ἢ κοσμίως, φέρνοντας βιαστικὰ τὸ χέρι του μπροστὰ στήν τρύπα πού ἔχασκε κι ἀπ' ὅπου ἔβγαινε ἀχνός.

Ἡ Χοντρομπαλοῦ ἔσκυψε πολλές φορές σὰν νὰ ἔψαχνε κάτι κάτω ἀπ' τὶς φοῦστες της. Δίσταζε γιὰ ἓνα λεπτό, κοίταζε τοὺς διπλανούς της, κι ὕστερα καθότανε πάλι στητὴ. Τὰ πρόσωπα ὅλων ἦταν χλομά καὶ τραηγμένα. Ὁ Λουαζὸ δήλωσε πὼς θὰ πλήρωνε χίλια φράγκα γιὰ ἓνα χοιρομέρι. Ἡ γυναίκα του ἔκανε μιὰ κίνηση σὰν νὰ 'θελε νὰ διαμαρτυρηθεῖ κι ὕστερα ἡσύχασε. Στενοχωριότανε πολὺ ὅταν ἄκουγε γιὰ σπατάλες καὶ δὲν καταλάβαινε οὔτε τὰ σχετικὰ ἀστεῖα. «Τὸ θέμα εἶναι πὼς δὲν αἰσθάνομαι καλά», εἶπε ὁ κόμης. «Πῶς δὲν σκέφτηκα νὰ πάρω κάτι μαζί μου;» Κι ὅλοι τὰ 'βαζαν μὲ τὸν ἑαυτὸ τους γιὰ τὸν ἴδιο λόγο.

Όσο που ο Κορνιντέ είχε ένα φλασκί με ρούμι. Πρόσφερε κι αρνήθηκαν ψυχρά. Μόνο ο Λουαζό ήπιε δυο σταγόνες, κι όταν επέστρεψε τὸ φλασκί, εὐχαρίστησε καὶ εἶπε: «Κι αὐτὸ κάτι εἶναι, ζεσταίνει καὶ ξεγελάει τὴν πείνα». Τὸ οἶνόπνευμα τοῦ ἔφτιαξε τὸ κέφι καὶ πρότεινε νὰ κάνουν ὅ,τι λέει τὸ τραγούδι μετὰ τὸ μικρὸ καράβι: νὰ φᾶνε τὸν πιὸ παχὺ ἀπὸ τοὺς ταξιδιώτες. Αὐτὸς ὁ ὑπαινιγμὸς γιὰ τὴ Χοντρομπαλοῦ σοκάρισε τοὺς καλοαναθρεμμένους ἀνθρώπους. Κανένας δὲν ἀπάντησε. Ὁ Κορνιντέ μόνο χαμογέλασε.

Οἱ δύο μοναχὲς εἶχαν πάψει νὰ ξεκουκίζουν τὰ κομποσκοίνια τους καὶ κάθονταν ἀκίνητες μετὰ τὰ χέρια χωμένα στὰ φαρδιὰ μανίκια τους, κρατώντας πεισματικὰ τὰ μάτια χαμηλωμένα, ὑποκύπτοντας στὸ μαρτύριο ποὺ τοὺς εἶχε στείλει ὁ οὐρανός.

Τελικὰ στὶς τρεῖς ἡ ὥρα, σὲ μιὰ στιγμή ποὺ βρίσκονταν στὴ μέση ἑνὸς ἀτέλειωτου κάμπου ὅπου δὲν ἔβλεπες μήτε ἕνα χωριουδάκι, ἡ Χοντρομπαλοῦ ἔσκυψε ἀποφασιστικὰ καὶ τράβηξε ἔξω ἀπὸ τὸν πάγκο ἕνα μεγάλο καλάθι σκεπασμένο μετὰ ἄσπρη πετσέτα.

Ἔβγαλε πρῶτα ἕνα πιατάκι ἀπὸ πορσελάνη, ἕνα κομψὸ ἀσημένιο κύπελλο κι ὕστερα μιὰ τεράστια γαβάθα, ὅπου δυὸ ὀλόκληρα κοτόπουλα, κομμένα σὲ μερίδες, εἶχανε μελώσει μέσα στὸ ζελέ τους. Ἀκόμα, ξεχώριζε κανεὶς μες στὸ καλάθι πολλὰ ὠραῖα πράγματα, τυλιγμένα προσεχτικὰ, διάφορα πατέ, φροῦτα, λιχουδιές, προμήθειες γιὰ ταξίδι τριῶν ἡμερῶν, ἔτσι ὥστε νὰ μὴν ἔχει ἀνάγκη τὴν κουζίνα τῶν πανδοχείων. Ἀνάμεσα στὰ πακέτα μετὰ τὰ τρόφιμα ξεπρόβαλλαν καὶ οἱ λαίμοι τεσσάρων μπουκαλιῶν. Πῆρε μιὰ φτερούγα κοτόπουλου, καὶ μετὰ λεπτότητα ἄρχισε νὰ τὴν μασουλάει μαζί μ' ἕνα ἀπὸ κεῖνα τὰ φουσκωτὰ ψωμάκια ποὺ στὴ Νορμανδία τὰ εἶχαν βαφτίσει «ἀντιβασιλέα».

Ὅλα τὰ βλέμματα καρφώθηκαν πάνω της. Ὑστερα ἡ μυρωδιὰ ἀπλώθηκε παντοῦ, τὰ ρουθούνια ἀνοιγόκλειναν καὶ γεμίσανε σάλιο τὰ στόματα, ἐνῶ τὰ σαγόνια σφίγγονταν ὀδυνηρὰ κάτω ἀπ' τὰ αὐτιά. Ἡ περιφρόνηση τῶν κυριῶν γιὰ τὸ κορίτσι ἦταν τώρα τόσο ἄγρια, ποὺ εὐχαρίστως θὰ τὴν σκότωναν ἢ θὰ τὴν πέταγαν ἀπ' τὸ παράθυρο τῆς ἄμαξας, μες στὸ χιόνι, αὐτήν, τὸ κύπελλό της, τὸ καλάθι της καὶ ὅλες τὶς προμήθειές της μαζί.

Μὰ ὁ Λουαζό καταβρόχιζε μετὰ τὰ μάτια τὴ γαβάθα μετὰ τὰ κοτόπουλα καὶ εἶπε: «Ἄς εἶναι, ἡ κυρία στάθηκε πιὸ προνοητικὴ ἀπὸ μᾶς. Ὑπάρχουν ἄνθρωποι ποὺ ὅλα τὰ σκέφτονται». Σήκωσε τὸ κεφάλι της πρὸς αὐτόν: «Θὰ θέλατε λίγο, κύριε; Εἶναι δύσκολο νὰ μένει κανεὶς νηστικός ἀπ' τὸ πρωί». Ἐκεῖνος ὑποκλίθηκε: «Μὰ τὴν πίστη μου, δὲν θ' ἀρνηθῶ, εἰλικρινὰ δὲν ἀντέχω ἄλλο. Ὁ πόλεμος εἶναι πόλεμος, καλὰ δὲν λέω, κυρία;». Καὶ ρίχνοντας τριγύρω ἕνα βλέμμα, πρόσθεσε: «Εἶναι παρήγορο κάτι τέτοιες στιγμές νὰ βρίσκεις ἀνθρώπους ποὺ σὲ ὑποχρεώνουν». Εἶχε μιὰ ἐφημερίδα καὶ τὴν ἄπλωσε γιὰ νὰ μὴ λερῶσει τὸ παντελόνι του, καὶ μετὰ τὴ μύτη ἑνὸς σουγιᾶ ποὺ κουβαλοῦσε πάντα στὴν τσέπη του τσίμπησε ἕνα μπουτί κουκουλωμένο μετὰ τὸ ζελέ του, τὸ κομμάτιασε μετὰ τὰ δόντια του κι ὕστερα τὸ μᾶσησε μετὰ τόσο φανερὴ εὐχαρίστηση, ποὺ μέσα στὸ ἀμάξι ἀκούστηκε ἕνας γενικὸς ἀναστεναγμὸς δυσἀρέσκειας.

Ἡ Χοντρομπαλού, μὲ γλυκιὰ καὶ ταπεινὴ φωνή, πρότεινε στὶς δύο καλόγριες νὰ μοιραστοῦν τὸ κολατσιό της. Ἐκεῖνες δεχτήκανε ἀμέσως καὶ δίχως νὰ σηκώσουν τὰ μάτια βάλθηκαν νὰ τρῶνε γρήγορα γρήγορα ἀφοῦ ψέλλισαν κάμποσες εὐχαριστίες. Μήτε ὁ Κορνιντέ ἀρνήθηκε τὴν προσφορὰ τῆς διπλανῆς του, κι ἔτσι, μαζί μὲ τὶς μοναχές, ἔφτιαξε ἓνα εἶδος τραπεζιοῦ, ἀπλώνοντας ἐφημερίδες πάνω στὰ γόνατα.

Τὰ στόματα ἀνοιγόκλειναν ἀδιάκοπα, κατάπιναν, μάσαγαν, καταβρόχιζαν θηριωδῶς. Στὴ γωνιά του ὁ Λουαζὸ τοῦ ἔδινε καὶ καταλάβαινε, ποὺ λένε, καὶ χαμηλόφωνα προσπαθοῦσε νὰ πείσει τὴ γυναῖκα του νὰ τὸν μιμηθεῖ. Ἐκείνη ἀντιστάθηκε γιὰ πολλή ὥρα, ὕστερα ὅμως ἀπὸ μιὰ δυνατὴ σύσπαση στὰ ἔντερα ὑποχώρησε. Τότε ὁ ἄντρας της, γλυκαίνοντας τὰ λόγια του, ρώτησε τὴ «γοητευτικὴ σύντροφό τους» ἂν τοῦ ἐπέτρεπε νὰ προσφέρει ἓνα κομματάκι καὶ στὴν κυρία Λουαζὸ. Ἡ κοπέλα ἀπάντησε μ' ἓνα ἀξιαγάπητο χαμόγελο: «Μὰ ἀσφαλῶς, κύριε», καὶ ἄπλωσε τὴ γαβάθα.

Δημιουργήθηκε κάποια ἀμηχανία σὰν ἀνοίχτηκε ἡ πρώτη μπουκάλα τοῦ μπορντώ. Ὑπῆρχε μονάχα ἓνα κύπελλο. Ἦπιαν ὅλοι ἀφοῦ τὸ σκούπισαν. Μόνο ὁ Κορνιντέ, ἀσφαλῶς ἀπὸ εὐγένεια, ἀκούμπησε τὰ χεῖλια του στὸ σημεῖο ποὺ ἦταν ὑγρὸ ἀκόμα ἀπὸ τὰ χεῖλια τῆς διπλανῆς του.

Ἡ ὁμορφὴ κυρία συνῆλθε, ἄνοιξε τὰ μάτια καὶ δήλωσε μὲ φωνὴ ἐτοιμοθάνατης πὼς αἰσθάνεται πολὺ καλύτερα. Μὰ γιὰ νὰ μὴν ξανασυμβεῖ αὐτό, ἡ καλόγρια τὴν ἀνάγκασε νὰ πιεῖ ἓνα ὀλόκληρο ποτήρι μπορντώ καὶ πρόσθεσε: «Ἡ πείνα εἶναι καὶ τίποτε ἄλλο».

Στὸ μεταξύ ὁ κόμης κι ἡ κόμισσα ντὲ Μπρεβίλ, καθὼς κι ὁ κύριος κι ἡ κυρία Καρὲ-Λαμαντὸν ὑπέφεραν τὸ φριχτὸ μαρτύριο τοῦ Ταντάλου, ἔτσι ποὺ βλέπανε τοὺς ἄλλους νὰ τρῶνε καὶ τοὺς ἔπνιγαν οἱ μυρωδιές. Ξαφνικὰ ἡ νεαρὴ γυναῖκα τοῦ βιομήχανου ἀναστέναξε κι ὅλοι γύρισαν πρὸς τὸ μέρος της. Ἦταν ἄσπρη ὅπως τὸ χιόνι ἔξω. Τὰ μάτια της κλείσανε, ἔγειρε τὸ μέτωπό της: εἶχε λιγοθυμήσει. Ὁ ἄντρας της, σὰν παλαβός, ζήτηγε βοήθεια ἀπ' ὅλους. Κι ὅλοι τὰ εἶχανε χαμένα, μόνο ἡ ἡλικιωμένη καλόγρια ἀνασήκωσε τὸ κεφάλι τῆς ἄρρωστης κι ἔσταξε ἀνάμεσα στὰ χεῖλια της λίγες σταγόνες κρασί ἀπὸ τὸ κύπελλο τῆς Χοντρομπαλοῦς. Ἡ ὁμορφὴ κυρία συνῆλθε, ἄνοιξε τὰ μάτια καὶ δήλωσε μὲ φωνὴ ἐτοιμοθάνατης πὼς αἰσθάνεται πολὺ καλύτερα. Μὰ γιὰ νὰ μὴν ξανασυμβεῖ αὐτό, ἡ καλόγρια τὴν ἀνάγκασε νὰ πιεῖ ἓνα ὀλόκληρο ποτήρι μπορντώ καὶ πρόσθεσε: «Ἡ πείνα εἶναι καὶ τίποτε ἄλλο».

Τότε ἡ Χοντρομπαλού, ἀμήχανη καὶ κατακόκκινη, μουρμούρισε κοιτώντας τοὺς τέσσερις ταξιδιώτες ποὺ εἶχαν μείνει νηστικοί: «Θεέ μου, νὰ τολμήσω νὰ προσφέρω στοὺς κυρίους καὶ στὶς κυρίες...». Σώπασε, ἀπὸ τὸ φόβο μὴν τοὺς προσβάλει. Ὁ Λουαζὸ πῆρε τὸ λόγο: «Μὰ τὸν Θεό, σὲ τέτοιες περιστάσεις ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἀδέρφια καὶ πρέπει νὰ βοηθᾶει ὁ ἓνας τὸν ἄλλον. Ἐμπρός, κυρίες μου, ἀφήστε τὶς τσιριμόνιες καὶ πάρτε αὐτὸ ποὺ σᾶς δίνουν, τί διάβολο! Μήπως ξέρουμε ἂν θὰ βροῦμε κανένα σπίτι νὰ περάσουμε τὴ νύχτα μας; Ἔτσι ὅπως πᾶμε, δὲν πρόκειται νὰ φτάσουμε στὴν Τὸτ πρὶν ἀπὸ αὔριο τὸ μεσημέρι». Δίσταζαν, δὲν ἔπαιρνε κανένας τὴν εὐθύνη νὰ πεῖ τὸ «ναί». Μὰ ὁ κόμης ξεπέρασε τὴ δυσκολία,

γύρισε στην κοπέλα, που καθότανε πτοημένη, καὶ με τὸ ὕφος μεγάλου ἄρχοντα τῆς εἶπε:
«Δεχόμεθα, κυρία, καὶ εἴμεθα ὑπόχρεοι».

Ὁ σκοπὸς εἶναι νὰ γίνει τὸ πρῶτο βῆμα. Ἔτσι καὶ διαβήκανε τὸν Ρουβίκωνα, πέρασε μετὰ τὰ
μοῦτρα στὸ φαῖ. Τὸ καλάθι ἄδειασε. Αὐτὰ ποὺ εἶχαν ἀπομείνει ἦταν φουαγκρά, πατέ ἀπὸ
κυνήγι, ἀχλάδια, ντόπιο τυρί, ἓνα κομμάτι γλώσσα καπνιστή, πτὶ φούρ κι ἓνα βαζάκι γεμάτο
ἀγγουράκια καὶ κρεμμυδάκια τουρσί, γιατί τῆς Χοντρομπαλοῦς τῆς ἄρεσαν τὰ ξινά, ὅπως σὲ
ὅλες τίς γυναῖκες